

Beknopt verslag commissie Bestuur, Middelen & Economie van de gemeenteraad Emmen op donderdag 13 juni 2019 vanaf 19.30 uur

Aanwezig:

Voorzitter	:	de heer H.A. Bos
Commissiegriffier	:	de heer F.W. te Winkel
Collegeleden	:	de heer H.F. van Oosterhout, de heer J. Otter, de heer R. Kleine
De commissieleden	:	de heer J.C. Scheltens (VVD), de heer G.J. Fonhof (50PLUS), de heer H. Huttinga (LEF!), mevrouw T.C. Hoogeveen-Enzing (D66), de heer R. Woltman (Wakker Emmen), de heer P.M. Schrik (Wakker Emmen), de heer G.J. Bijlsma (Wakker Emmen), mevrouw U.H. Kiliñci (PvdA), mevrouw A.G. Louwes-Linnemann (PvdA), de heer B.J. Mulder (PvdA), de heer D.H. van Dijken (CDA), de heer A.H. Oldenbeuving (CDA), de heer H. Huttinga (Christen-Unie), mevrouw B. van der Woude (Groen-Links), de heer M. Kuiper (SP), de heer T. Kuilder (VEVN)
Verslaglegging	:	de heer D.P. Drolenga (Notuleerservice Mooi Werk)

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter Bos opent de vergadering om 19.30 uur en heet de aanwezigen welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Actuele mededelingen college/presidium

Wethouder Otter heeft geen mededelingen over Emmen Vernieuwt. Uit de brief over de actualistische Meerjarenperspectief 2019-2023 blijkt dat de financiële zorgen nog niet voorbij zijn. Op 17 juni wordt de brief toegelicht in een technische briefing van de raad als opmaat naar de Kadernota. Het lijkt erop dat de gemeente niet ontkomt aan additionele ingrepen.

3. Presentatie: GZI Next Energy Hub Emmen en betekenis regionale economie

De heer Jansen en mevrouw Schuurman (NAM Emmen) houden de presentatie.

CDA zegt dat de gemeente is net zo enthousiast over de Energy Hub als de NAM zelf. De presentatie is gericht op GZI Next, maar er zijn andere locaties rond Emmen die aan de bestaande zonne- en windparken zijn te koppelen. Is het een goed idee daar onderzoek naar te doen?

De heer Jansen antwoordt dat de NAM de samenvoeging van GZI Next met omringende locaties al verkent, van Roswinkel tot Gasselternijveen. De NAM wil wel zo reëel zijn door zich eerst te richten op GZI Next. Samen met de Gasunie en Enexis vindt onderzoek plaats naar de aansluiting van een energiehub op Pottendijk en de zonneparken. Dan zou pas echt sprake zijn van een transitie, die miljarden aan nieuwe infrastructuur kan uitsparen.

ChristenUnie begrijpt dat de NAM-aandacht primair uitgaat naar groen gas in plaats van waterstof. Maar juist de laatste toepassing lijkt zeer veelbelovend.

De heer Jansen beaamt dat: de procedures bij groen gas duren fors langer. De NAM hoopt in 2020 met een kleinschalige waterstoftoepassing te starten middels een pompstation voor vrachtwagens.

D66 informeert of bij dit project eerst een vergunning nodig is om terug te leveren aan het net.

De heer Jansen legt uit dat elk initiatief onderhevig is aan vergunningen. Waterstof is vooral interessant bij mobiliteit. De NAM denkt mee bij de verkenning van Emmtec naar de transitie van Gronings gas naar waterstof. Het betreft in totaal 4,2 km. pijpleiding naar Emmtec in dezen.

4. Spreekrecht: n.v.t.

5. Rondvraag

CDA interpreteert de uitspraak van de burgemeester in de krant zo dat hij zich afvraagt of het beleid van sluiting van wietpanden wel moet worden voortgezet. Klopt die interpretatie?

Burgemeester Van Oosterhout nuanceert dit. Hij wil dit najaar als ‘bezinningsmoment’ de discussie met de raad aangaan over de effectiviteit van dit beleid bij het halen van de doelstellingen. Tot die discussie vindt de uitvoering van het door de raad vastgestelde beleid onverminderd doorgang.

50PLUS stelt aan de orde dat er, ondanks de volledige afsluiting van de Holtstraat in Weerdinge richting Valthe, sluijverkeer is tussen bomerijen door, over de berm en deels over het fietspad. Zijn B&W met het oog op de veiligheid bereid de schrikhekken uit te breiden? Telefonisch richting klagende omwonenden lijkt de gemeente daar niet aan te willen.

Wethouder Van der Weide betoogt dat elke wegenaank gepaard gaat met hinder, maar is bereid of de genoemde klachten inderdaad zijn ontvangen en wat daaraan te doen is.

6. Bespreken C-stukken: n.v.t.

7. Bespreken B-stukken

7A. Verhoging tarieven bouwgerelateerde leges en invoering tarief voor verstrekken van meer-talig modelformulier bij een BRP-uitreksel

Eerste termijn

VEVN vindt een belastingverhoging om de gemeentefinanciën te verbeteren, een verkeerd signaal naar de inwoners, boven op de forse claim op gemeenschapsgeld inzake Wildlands.

VVD wijst erop dat de tariefsverhoging een uitvloeisel is van het raadsbesluit in maart jl.

VEVN wilde hier desondanks iets over melden.

Reactie college

Wethouder Otter sluit zich aan bij de reactie van de VVD.

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat.

7B. Jaarstukken 2018 Gemeente Emmen

Inleidingen

Wethouder Otter spreekt van een Jaarrekening met een slecht resultaat, met als majeure oorzaken een grote voorziening voor het gemeentebelang in Wildlands ad 10 miljoen en de stijgende kosten in het sociaal domein. Voor het overige zijn de jaarstukken globaal conform de Begroting verlopen.

De heer Scheltens (voorzitter Auditcommissie) verwijst naar de brief van de Auditcommissie met aanbevelingen. De Auditcommissie is blij met de reactie van B&W waaruit ook het gevoel van urgentie bij het college zeer duidelijk spreekt. Het is nu aan de raad of zij in meer of mindere mate er nog kaders aan wil toevoegen of meegeven. De Auditcommissie dankt de ambtelijke organisatie voor haar medewerking en blijft graag met B&W in gesprek over de aanbevelingen.

Eerste termijn

Wakker Emmen omschrijft 2018 als een turbulent jaar van verkiezingen, zorgen over Wildlands en de gemeentefinanciën, en de promotie van FC Emmen. In de rapportage is te zien dat diverse smileys (SAM-beleid, investering Fonds Dorpen en Wijken in centrumvernieuwing Schoonebeek en Erica, 58 Voorscholen, Bereikbaarheidsakkoord met de provincie, start bouw nieuw Aquarena, kavelverkoop woningbouw en de voorbereidingen Regio Deal) grotendeels op ‘groen’ staan, maar er is nog volop werk aan de winkel. De financiën zijn zorgelijk gezien het verlies van 17,1 miljoen, substantieel hoger dan de 5,9 miljoen in de Berap-II van november. Het daarin genoemde risico van fors boekhoudkundig waardeverlies van de gemeenteaandelen in Wildlands is inmiddels realiteit.

Volgens de Auditcommissie en de accountant is het voorspellend vermogen nog steeds goed. Wel stelt de situatie de gemeente voor een stevige opgave. Bijpassen vanuit de algemene reserve is geen optie: het geringe aantal middelen baart de fractie grote zorgen. Net als andere gemeenten is Emmen geconfronteerd met grote tekorten in de jeugdzorg, Wmo, Gemeentefonds en grondexploitaties – te gek voor woorden dat het Rijk hiermee de schatkist vult na de drie grote decentralisaties. Hopelijk komt het Rijk de gemeenten alsnog structureel tegemoet, wat met de al getroffen maatregelen tot een sluitende Meerjarenbegroting moet leiden. Wakker Emmen ondersteunt het advies van de Auditcommissie tot spaarzaamheid. Hebben B&W overwogen de Enexis-aandelen te verkopen ter aanvulling van de algemene reserve, wat het weerstandsvermogen in één klap ‘ruim voldoende’ zou maken? Het accountantsoordeel ‘met beperking’ is mede het gevolg van niet-naleven van de aanbestedingsregels: waarom is er nog steeds geen beterschap in weerwil van de toezeggingen? Op de bedrijfsvoering is stevig gestuurd met minder inhuur derden en Meer met Minder. De fractie vernam dat de organisatie in de toekomst met 200 medewerkers minder uitkan: om welke besparingen gaat het? De woninginbraken bij ‘Leefbare gemeente’ (p. 5) stijgen licht, maar blijven in ‘Sociale veiligheid’ (p. 18) dalen: welk van beide klopt? Dank aan de organisatie, de accountant en de Auditcommissie voor hun vele inspanningen. Graag volgend jaar ruimschoots voor de Jaarstukken een B&W-reactie op de bevindingen van de accountant en Auditcommissie. Die is nu pas een dag voor de stukken ontvangen en dat doet geen recht aan het vele uren die de raad in de beoordeling steekt.

PvdA ziet in de jaarstukken dat de rek eruit is en dit vergt ingrijpende keuzes. Dit betekent inspanningen van alle partijen om een gezonde financiële positie te bereiken en de PvdA voelt zich hiervoor medeverantwoordelijk. De Auditcommissie roept op tot spaarzaamheid, maar de vele onzekerheden in het rijksbeleid in relatie tot het Gemeentefonds bemoeilijkt de sturing op de gemeentefinanciën in het hele land, waardoor de reserves in het sociale domein geheel opdroogden. De PvdA steunt daarbij de landelijke VNG-lobby. Wildlands kost veel geld. Dit is niet de belangrijkste oorzaak van de financiële status: het levert ook veel (in)directe werkgelegenheid op. De afboeking van die aandelen doet het weerstandsvermogen geen goed. De fractie is dan ook groot voorstander van de nieuwe governancestructuur die niet alle risico’s kan voorkomen, maar wel zorgt voor adequate sturing. Hoe reëel is het dat het weerstandsvermogen in 2023 weer voldoende is? Welke stortingen in de algemene reserve zijn er de komende jaren? De PvdA dankt de Auditcommissie, het college en de ambtelijke organisatie voor hun werk. Wel wekte de reactie van de voorzitter van de Auditcommissie in de Emmer Courant verbazing. Dat het naleven van de aanbestedingsregels onrechtmatig verloopt, kaart de accountant al meerdere jaren aan. Welke acties worden genomen om toekomstige opmerkingen van de accountant te voorkomen? Graag een toelichting op het onrechtmatige deel van de PGB-verstrekking. De smileyrapportage is overzichtelijk, maar een uitleg bij wat niet is gerealiseerd ontbreekt: graag vanaf 2019 een aanvullende heldere toelichting inclusief de impact van de smileykleur, bijvoorbeeld een wegingsfactor. Positieve ontwikkelingen zijn de stijging van arbeidsparticipatie (o.a. Dutch Techzone) en de toename in gebruik van de Participatiewebshop. De PvdA kwalificeert de jaarstukken als ‘een APK-goedkeuring met aandachtspunten’.

De heer Scheltens (voorzitter Auditcommissie) is blij met de media-aandacht voor de Auditcommissie als ogen en oren van de raad. Desgevraagd heeft hij als voorzitter van de Auditcommissie zonder waardeoordeel of advies in het interview gezegd dat B&W nog met een voorstel komen om tot 2023 jaarlijks 7 ton als bezuiniging te reserveren ten behoeve van het weerstandsvermogen.

CDA is blij met het vele werk dat in 2018 is verzet: de realisatie van alle Voorscholen, afname van het aantal schoolverlaters, het steeds positievere beeld van inwoners over de gemeente, de aandacht voor GZI Next met kansen voor nieuwe opleidingen en werkgelegenheid en de nieuwe rotonde bij Bargeres. Financieel is de situatie zorgelijk met de forse toename van het verlies: van 3 miljoen bij Berap-I via netto 6 miljoen bij Berap-II naar 17 miljoen nu. Er is grote spanning enerzijds tussen de solvabiliteit en het weerstandsvermogen en anderzijds de onzekere toekomst rond het sociale domein en het Gemeentefonds. De raad is goed meegenomen in de maatregelen rond Wildlands. Het

CDA omarmt het advies van de Auditcommissie om bij herziening van de governance extra parameters te monitoren. Graag uitleg waarom het college dit niet nodig acht. Het niet-naleven van de aanbestedingsregels roept vraagtekens op. Wat zijn de precieze consequenties en mist het urgentiebesef wellicht omdat deze niet zichtbaar zijn voor de organisatie? Het aantal van 2,4 verkochte ha. is laag, ruim lager dan voorgaande en dat valt tegen in deze hoogconjunctuur. Is er geen vraag of kiest men voor andere gemeenten en zo ja, waarom? De gemeente scoort op geweld boven de landelijke norm, maar is deels te verklaren vanuit *'de cultuur in Zuidoost-Drenthe'*: een ongelukkige zinsnede. Steeds meer inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt betekent een steeds moeilijkere match en ondanks het mindere beroep op de bijstand is de groene smiley te positief. In de inhouse expertise bij het toezicht zorgwekkend gezien de toenemende inhuur bij derden? Dank aan college, Auditcommissie en griffie en alle anderen die de raad hebben ondersteund bij de jaarstukken.

VVD dankt de organisatie voor de totstandkoming van de stukken over een bewogen jaar met verkiezingen, coalitieonderhandelingen, een nieuw college en de problemen bij de jeugdzorg en Wildlands. Er is in 2018 heel veel gerealiseerd, maar nog steeds niet het evenementen- en citymarketingbeleid, Kaderplan Afvalstoffenheffing, Nota Bodembeheer. De Horecavisie is pas in mei besproken. Daar de raadsagenda dit voorjaar niet overvol was, kan er nog wel een tandje bij. Positief is de verlaging van personeelskosten en inhuur derden. Bij onderwijs zijn veel oranje smileys te zien: is gezien het hoge ziekteverzuim dit wel het moment om te verzelfstandigen? Nog geen jaar na de aanpak Europaweg Schoonebeek moeten daar alle stoepranden alweer vervangen worden: ligt dit aan het ontwerp? Hierdoor zijn omleidingsroutes in Schoonebeek en ook Erica flink beschadigd: is (financieel) rekening gehouden met herbestrating? De laatste cijfers van Stadionbedrijf FC Emmen als huurder dateren nog van medio 2017: waar blijven die van medio 2018? Net als college, Auditcommissie en accountant ziet de VVD het eigen vermogen achteruit hollen met 23 miljoen o.a. door het verlies (17 miljoen) naar 1,4 miljoen negatief. Zorgwekkend daar al 26,5 miljoen al (over)-bestemd is: de raad moet hier zeer bewust van zijn c.q. snel actie ondernemen.

SP informeert of prolongatie van FC Emmen in de eredivisie extra kosten op het gebied van openbare orde en veiligheid met zich meebrengt voor de gemeente. In de meeste kernen is het onderhoudsniveau van B naar A gegaan: vanwaar deze keuze, gezien de huidige financiële positie? Prettig dat de jaarstukken 'kleurenblindproof' zijn geworden.

LEF! ziet deel 3 van een drama in vijf bedrijven. B&W erkennen dit in hun brief: eigenlijk is er de komende jaren geen financiële speelruimte. Dit noopt tot herijking van het Bestuursakkoord en collegeprogramma tot 'Samen ombuigen'. Het lijkt een verloren raadsperiode te worden om richting 2022 schoon schip te maken. LEF! is ongerust over de beperkte stortingen in de reserves getuige de grote onzekerheden qua rijksuitkeringen. Heel veel zaken bij de smileys zijn intentioneel benoemd, waardoor aan hun kleur weinig waarde is te hechten. Zo staat alleen een symbolische handeling van het hijsen van de regenboogvlag vermeld, terwijl het LHBT-beleid nog in de maak is. Bij Dutch Techzone zijn 400 banen gerealiseerd, maar hoeveel structureel in relatie tot de investeringen? De aandacht voor sociaal ondernemerschap (Buurtsupport, De Toegang) is prima, maar het ontbreekt aan inzage in de effectiviteit van de subsidies. LEF! sluit aan bij de CDA-opmerking over de 'Zuidoost-Drentse cultuur' in relatie tot het toegenomen geweld. Bij onderwijs is de smiley oranje omdat er scholen zijn die verbetering behoeven, maar concreet ingrijpen daarbij blijft wel heel lang uit. Er staan veel groene smileys bij Cultuur, maar waaruit blijkt dat bij de bereikbaarheid van de inwoner en de levendigheid ten behoeve van de economische bloei ook de doelen worden bereikt? Hierdoor zijn die groene smileys eigenlijk voorbarige c.q. onterechte borstklapperij.

ChristenUnie dankt college en ambtenaren voor de jaarstukken en hun begeleiding van de raad. Het exploitatieresultaat is bar slecht, temeer daar het 21 miljoen negatiever uitvalt dan de primitieve Begroting in november en het weerstandsvermogen dreigt eind 2019 nihil te worden. Hoe is de con-

trole c.q. financiële discipline hierop, zeker bij het sociaal domein en de overhead (7 miljoen)? De fractie plaatst hier grote vraagtekens bij: dit vraagt om een stevige analyse. Weliswaar werken het trap-op-trap-af-systeem van het Rijk en drie grote decentralisatie met forse bezuinigingen complicerend op het anticiperend vermogen bij B&W. Maar van het eigen vermogen eind 2010 (150 miljoen) is 70 miljoen geïnvesteerd in de Centrumvernieuwing Emmen en Wildlands, de rest is in de exploitatie verdampt. De onrechtmatigheden in de aanbesteding zijn structureel; de ChristenUnie rekent erop dat de kritische opmerkingen van de accountants vanaf 2019 tot het verleden behoren. Desnoods moet het college intern sancties opleggen. Kans op verbetering in de financiële positie lijkt er niet te zijn. Alleen het college kan een trendbreuk forceren, de raad faciliteert daar graag bij. Gelukkig is Wildlands niet de belangrijkste oorzaak en dit moet ook extern goed gecommuniceerd worden. Wel moet de nieuwe governance zo snel mogelijk en zeer gedegen vormkrijgen; tot die tijd moet de raad adequaat geïnformeerd over de voortgang. De ICT-beheers- en AOIB-systemen zijn niet op orde, maar ligt dit aan onvoldoende beheersing? Van leveranciers in het sociaal domein zijn onvoldoende controleverklaringen over te leggen: dat is tegen de afspraken en daar moeten sancties tegenover staan. De wethouder financiën moet nog stelliger laten zien dat het urgentiebesef bij het college heel hoog in het vaandel staat, want dat blijkt nog niet uit zijn reacties op de rapportages van de accountant en de Auditcommissie. De fractie onderschrijft volledig de bevindingen van de Auditcommissie dat B&W strak en accuraat moeten anticiperen en sturen op de ontwikkelingen – liefst proactief en zonder incidentele maatregelen als de verkoop van Enexis-aandelen. Zo is de toename van jeugdzorgdossiers nog niet begroot, maar die is wel te verwachten. De ChristenUnie is blij dat ondanks de financiële situatie heel veel beleid goed doorgaat en zich goed ontwikkelt.

D66 is wederom geschrokken van de bepaald niet-rooskleurige financiële positie. Triest dat de aandachtspunten net als vorig boekjaar terugkomen. Al was de fractie voorbereid op de afwaardering van de Wildlands-certificaten en de overschrijding in het sociaal domein, het noopt tot ingrijpende maatregelen – eerst intern. In hoeverre is het college nog in control? Het wederom niet-voldoen aan de aanbestedingsregels is tekenend daarbij. D66 kan zich vinden in de adviezen van de Auditcommissie. Het blijft lastig processen in smileys te vertalen, maar ook de aansluiting met de doelstellingen in 2017 ontbreekt. D66 is blij dat Wakker Emmen de suggestie tot verkoop Enexis-aandelen overneemt: gezien de gesloten markt is nog meer snelheid in die verkenning gewenst.

VVD ziet het laatste louter als cosmetische ingreep. Te denken valt ook aan het opnemen van de Enexis-aandelen tegen de werkelijke waarde. Is dat ook een optie voor D66? Beseft die fractie wel dat sinds 2010 de helft van het weerstandsvermogen in de exploitatie is verdampt en een incidentele Enexis-maatregel niet bijdraagt aan de sense of urgency in de komende jaren?

D66 kan, als dat toegestaan is in de BBV, akkoord gaan met de aandelen tegen reële waarde boeken. Dit kan de jaarlijkse storting van 2,7 miljoen schelen en tijdelijk ‘lucht geven’. De fractie begon haar betoog met de noodzaak tot intern ingrijpen tot extra ombuigingen voor de komende jaren.

VVD wijst erop dat de algemene reserve negatief is. Er is dus geen ruimte om te investeren. Dit betekent dus eerst keihard bezuinigen in plaats van de Enexis-aandelen als ‘kroonjuwelen’ verkopen.

VEVN dankt de Auditcommissie en het ambtelijk apparaat voor hun vele werk. De fractie sluit zich aan bij het VVD-betoog om eerst te bezuinigen alvorens ook maar te denken aan investeringen. Wel is het hoog tijd om de prioriteiten te herinventariseren en wel met name die van de energietransitie, het verkleinen van de ambtelijke formatie en projecten als het Rensenpark. Daar is nog behoorlijk wat winst te behalen volgens VEVN.

GroenLinks blikt op 2018 terug als een jaar met ups (promotie FC Emmen, jeugdbrandweer) en downs (Wildlands), maar financieel vooral zorgelijk. Verbazingwekkend zijn dan al die groene smileys die niet overeenkomen met het beeld van GroenLinks: het weerstandsvermogen (0,34) is slecht en er is geen ruimte voor investeren: dit noopt tot spaarzaamheid. In het Wmo-beleid zijn problemen te zien, de rechter heeft de gemeente al enkele keren teruggefloten. De fractie beveelt het ad-

vies van de FNV hierover aan. Bij marketing staan veel groene smileys, maar dat beeld klopt niet met het Rekenkamer-rapport. Een smiley bij openbaar vervoer ontbreekt; volgens GroenLinks moet die vanwege de zeer geringe aandacht oranje-rood zijn, daar het succes van de decemberactie helemaal teniet is gedaan. OV is juist van belang voor een vitale gemeente, onderwijs en werkgelegenheid. Veel groene smileys bij Cultuur, maar gezien de bezuinigingen lijken die de komende jaren oranje of rood te worden. Ook de onrechtmatigheden in de aanbestedingen vragen nadrukkelijke aandacht. GroenLinks sluit aan bij de scherpe kritiek van de ChristenUnie: op de interne organisatie moet echt strak en kritisch gestuurd worden.

50PLUS dankt eenieder die heeft bijgedragen aan de jaarstukken. Afgaand op de 274 groene, 57 oranje en nul rode smileys lijkt 2018 een aardig jaar. Er is ook best veel gerealiseerd, maar de financiën zien er dramatisch uit. Gevolg van het 17 miljoen verlies is een weerstandsvermogen van de allerlaagste categorie 'slecht'. De accountant en Auditcommissie stellen vast dat niet alle fouten en onzekerheden (samen ruim 6,3 miljoen) in het aanbestedingsbeleid binnen de norm blijven, ook bij Wmo en jeugdzorg. 50PLUS vindt dat ongehoord, er moet nu echt iets veranderen. Dit moet worden vertaald in een raadsopdracht aan het college. 50PLUS hoopt daarbij op steun uit de raad.

Reactie college

Wethouder Otter bestrijdt dat er bij B&W geen urgentiebesef zou zijn. Bij de Begroting heeft men alle investeringen al geschrapt voor de investeringsagenda deel 1, eind december.

D66 meent dat die actie is genomen op aanraden van enkele oppositiepartijen die de eerste Begroting met de investeringen niet konden vaststellen. Vandaar het betoog over het urgentiebesef.

Volgens **wethouder Otter** had het college in november zelf al aangegeven dat de Begroting zo niet was vast te stellen. Eind december heeft B&W ruimte in de Begroting gezocht en eind maart de bijgestelde versie voorgelegd met een oplopende bezuinigingsronde van 5 miljoen. De macroontwikkelingen die telkens op de gemeente afkomen, stemmen soms tot moedeloosheid: in het BTW-compensatiefonds wordt aanvullend 1,2 miljoen geschrapt op de 1,5 miljoen in anderhalf jaar tijd. Daarbij houdt het Rijk heel veel geld over en na de zoveelste kortingen op de rijksuitkeringen staan alle gemeenten in Drenthe nu echt met de rug tegen de muur. Dat urgentiebesef is er wel degelijk bij het college en blijkt ook uit zijn begeleidende brief.

ChristenUnie had ook duidelijk aangegeven, het college niet te benijden met dit anticyclische rijksbeleid en de nadelen van de trap-of-trap-af-regeling. Maar die zaten er al wel een tijdje aan te komen en het wringt dat B&W toch constant achter de feiten blijven aanlopen.

Wethouder Otter wijst op de Meicirculaire. Die bevatte wel meer middelen voor jeugdhulp, maar de 1,2 miljoen extra korting op het BTW-compensatiefonds en andere tegenvallers waren na eind maart echt niet te voorzien. Vanaf de datum heeft het college meteen verder gekeken naar additionele besparingen. Men is desondanks op de meeste posten in control: ook volgens de accountant is het verschil tussen Begroting en realisatie 0,5% tegen landelijk 2-3%. Zo is het traject Meer met Minder gestart om alles uit de kast te halen om de effectiviteit van de organisatie te vergroten. Over de afname in formatie met 200 medewerkers: de gemeente heeft de komende drie jaar een verloop van 200 mensen, van wie 150 met pensioen en 50 die vertrekken. Daarbinnen wordt bekeken in hoeverre die door nieuw personeel moet worden vervangen: waar mogelijk wordt hierop bespaard. De ontwikkelingen in het accres blijven uitermate onzeker: het Rijk blijft achter bij de uitgaven, maar wil die nog steeds doen. Het is aan het college en de organisatie om zo goed mogelijk erop te anticiperen. De wethouder dankt de commissie voor haar complimenten voor het vele werk om de jaarstukken samen te stellen. B&W komen nog terug op de (on)mogelijkheden en gevolgen van eventuele verkoop van de Enexis-aandelen. Zou die doorgaan, dan kan het schrappen van die stille reserve wel leiden tot minder bezuinigingen omdat het eigen vermogen eerder op peil is. Wel valt dan het dividend van 3% (jaarlijks 2-3 ton) weg. Opzetten van de nieuwe governancestructuur bij Wildlands kost niet negen maanden. De observer to the board is operationeel, het bestuur en de RvC zijn feitelijk al geïntegreerd. Het moet alleen nog geformaliseerd worden, laatstelijk in 2020. Be-

zoekersaantallen en andere sturingsinformatie worden al wekelijks verstrekt. De opmerkingen over de smileys worden ook nu meegenomen ter verbetering van de verslaggeving. D66 wil nog meer detailinformatie, maar de stukken zijn al lijk en dit gaat ten koste van de leesbaarheid.

D66 heeft al verbeteringen gezien, maar een vergelijking met de prioriteiten en maatregelen van 2017 is in deze opzet niet te trekken. Zeker voor strategische zaken is die vergelijking wel belangrijk. Dit hoeft niet zonder meer tot veel meer verslagpagina's te leiden.

Wethouder Otter zal al deze opmerkingen meenemen en eventueel bespreken met de Auditcommissie. In het nieuwe meerjarenperspectief waren de gebruikelijke storting van 2,7 miljoen plus de aanvullende 7 ton al verwerkt. Wel moet eerst het resterende begrotingsgat van 3 miljoen sluitend worden. Terecht dat de accountant opmerkingen blijft maken over de aanbestedingsregels. Het probleem is deels weerbarstig, omdat de voorkeur vanwege goede ervaringen bij een bepaalde partij ligt. Maar het klopt dat de procesorganisatie op die afdeling anders ingericht moet worden.

CDA begrijpt dat goede ervaringen meespelen, maar wijst ook op de aansprakelijkheidsrisico's.

Wethouder Otter denkt dat die in de praktijk meevallen, want relatief zijn er weinig procedures. Soms leidt het overstijgen van achtereenvolgende kleine opdrachten van de grens ertoe dat achteraf het hele pakket aanbesteed had moeten worden. De cijfers van het Stadionbedrijf per medio 2018 betekenen inhoudelijk niet veel voor de gemeentefinanciën, maar die komen binnenkort alsnog. B&W hebben al meerdere rappels verzonden. Bij de Kadernota is de raad vrij aan te geven hoe bepaald beleid anders moet; vooral VEVN en GroenLinks hebben veel alternatieve plannen. VEVN wil het duurzaamheidsbeleid schrappen, maar noemt meerdere zaken die juist weer middelen vergen en ook besparingsmogelijkheden. Het college wacht die voorstellen met belangstelling af.

GroenLinks meent dat in 2018 al veel (voorbereidend) is geïnvesteerd in de wegenstructuur (bijv. Emmen-Klazienaveen), welk geld men beter aan het OV had kunnen uitgeven.

Wethouder Otter wijst erop dat de uitgaven voor de weg Emmen-Klazienaveen pas voor 2023 zijn bestemd en wacht de verdere voorstellen af uit de raad.

Wethouder Kleine ziet in het accountantsrapport een vertaling van de landelijke rechtmatigheidsregels naar de gemeentelijke situatie. Maar in Emmen worden juist enkele interne controleprocessen en toezicht- en handhavingsbeleid ingevoerd bij de leveranciers in het sociaal domein, waardoor de accountant niet twijfelt aan de rechtmatigheid in de Emmense situatie. Het programma Cultuur elk jaar concreter maken in de Begroting en Jaarrekening is lastig, omdat de Cultuurmonitor tweejaarlijks is. Het college is niettemin bereid naar meer concretisering per jaar te kijken.

Wethouder Van der Weide licht toe dat zwaar verkeer de betonbanden langs de gereconstrueerde Europaweg in Schoonebeek heeft kapotgereden. Dit noopt tot vervanging met verstevigde fundering: dit is geen ontwerpfout, maar doordat de praktijk anders uitvalt. Deze schade is daar en in Erica meermalen met de EOP's gesproken. De aanpak dit jaar van de Kerkenweg in Erica maakt onderdeel uit van de 3 miljoen extra van eind maart voor wegenonderhoud.

VVD vindt dat bij de Europaweg wel degelijk sprake is van een ontwerpfout: het is al 50 jaar bekend dat dit een doorgaande weg is met veel vracht- en landbouwverkeer. Vandaar ook dat meerdere fracties hebben benadrukt dat het anticiperend vermogen van het college moet verbeteren.

Wethouder Van der Weide meldt dat de centrumontwikkeling in Schoonebeek al in 2018 was afgerond en de schadeherstel van 2019 dateert. Het ontwerp is met heel veel partijen in en rondom dit dorp tot stand gekomen en niemand had dit voorzien. De wat zurige reactie van de VVD past niet in dit succesvolle totaalproject waar heel Schoonebeek trots op is. B&W willen lering trekken uit het feit dat de praktijk i.c. anders uitviel en willen het herstel daarom zo snel mogelijk uitvoeren. Bij de Kadernota en Begroting 2018 heeft de raad besloten de onderhoudskwaliteit in de meeste kernen op te schroeven naar A. Het college heeft dit uitgevoerd en hierover gerapporteerd in de Jaarrekening.

Wethouder Wanders erkent dat bij de reductie van het ziekteverzuim in het onderwijs het doel nog niet is bereikt vanwege enkele lopende langdurige ziektegevallen. Gelukkig is de verzuimfrequentie al wel lager. De verzelfstandiging maakt de sturing hierop juist beter mogelijk. Direct na het Inspectierapport is al toegelicht dat van zeven scholen zes door de inspectie waren gekomen, daarvoor waren twee scholen als risicovol bestempeld. B&W nemen geen genoegen met die onvoldoende kwaliteits

teit, maar daar juist actie op uitgezet. Niet elke sociale ondernemer ontvangt subsidie, er zijn ook bedrijven die zich uit zichzelf al verantwoordelijk voelen voor de samenleving. Wel verstrekt de gemeente loonkostensubsidie voor 853 plaatsingen in baanafsprakbanen, waarmee Emmen landelijk en regionaal vooroploopt, en lopen er experimenten op het gebied van sociale innovatie met mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt. Gezien de resultaten op de BUIG, arbeidsparticipatie en de armoedegevallen is de gemeente op de goede weg, wat tot voortzetting van dit beleid noopt.

Burgemeester Van Oosterhout ervaart dat niet alleen bij B&W Emmen zelf, maar ook bij de VDG en VNG, het urgentiebesef terdege heerst omtrent de financiën. In de VNG geven ook de meest ervaren bestuurders aan dat deze situatie uniek is: niet zozeer het financieel zware weer, maar dat de drie overheidslagen elkaar vastdraaien. Het college werkt hier hard aan en roept de raad op samen de verantwoordelijkheid te nemen en door te vertalen naar adequaat beleid richting de inwoners. De reguliere criminaliteit (bijv. woninginbraken) daalt fors, de cybercrime neemt hard toe. Met 'de cultuur van Zuidoost-Drenthe' wordt bedoeld dat vooral in deze regio bedreiging en mishandeling stevig aan de orde zijn: burenen- en echtelijke ruzies, uitgaansgeweld, ondermijning, bovengemiddeld aantal verwarde personen, alsmede bovenmatig drugs- en alcoholgebruik met agressief gedrag.

Tweede termijn

Wakker Emmen wijst het college er nogmaals op, de aanbestedingsregels zorgvuldiger toe te passen. Er komen de laatste tijd te veel 'reparatiebesluiten' voorbij. Dit gaat vroeg of laat geld kosten en dat heeft de gemeente nauwelijks. Verwachten B&W voordelen te behalen uit het verloop in personeel en op welke termijn? De fractie gaat ervan uit in de toekomst ruim op tijd de reactie van het college op de verslagen van de Auditcommissie en de accountant te ontvangen.

PvdA voelt zich, net als andere partijen, zeker verantwoordelijk voor het op orde krijgen van de financiën. Verkoop van de Enexis-aandelen is nog te prematuur: de fractie wil eerst inzage in alle voor- en nadelen. Meer met Minder is een goede aanpak. Toch wijzen sommige oranje smileys op onvoldoende bezetting; daar vraagt de PvdA de aandacht voor. De vooruitzichten blijven onzeker. Een deel van de kosten en inkomsten zijn direct beheersbaar, maar het blijft zeer complex als het Rijk als grootste geldverstrekker onvoorspelbaar is in zijn beleid. Uit de reactie van het college begrijpt de PvdA dat de vormgeving van de nieuwe governancestructuur bij Wildlands op schema ligt en het alleen nog wachten is op de formalisering. Het college geeft letterlijk aan soms de regels met opzet niet te volgen: de PvdA vindt dit geen goed idee en roept op, dit wel te doen. Dat de inrichting van toezicht en handhaving op de PGB's verbeterd is, stelt de fractie gerust.

CDA hoort het college blijkgeven van urgentiebesef; dat is ook nodig omdat de meeste financiële seinen op oranje c.q. rood staan. Het jaarverslag gaat daarnaast uit van een programmaverantwoording (dus niet financiën); zekere trots op het verrichte werk bij de vele groene smileys is ook gerechtvaardigd. Het CDA wijst met name op het belang van adequate structurele oplossingen. Bij bezuinigingen op de formatie moet gewaakt worden voor het verlies van te veel expertise en ervaring, vooral daar de gemeenten meer en meer taken toebedeeld krijgen – ook in de toekomst.

VVD beaamt uit het CDA-betoog dat de meeste zaken goed gaan in de eigen organisatie. De wethouder noemt een afwijking van 0,3% met de Jaarrekening, maar het gaat met nadruk wel om de aangepaste Begroting. Het urgentiebesef lijkt bij alle collegeleden goed tussen de oren te zitten, maar dat besef had er ook bij de raadsleden moeten zijn bij de begrotingswijzigingen het afgelopen jaar. Hierdoor zijn de financiën 6-8 miljoen uit de pas gelopen bij de primitieve Begroting. Het college wordt door Wildlands wekelijks geüpdatet met sturingsinformatie, maar de raad wil vooral van afwijkingen – positief of negatief – zo snel mogelijk op de hoogte zijn. B&W verwachten bij aanbestedingen niet veel procedures, maar moeten dit niet in de hand werken door regels niet na te leven.

SP mist nog het antwoord op haar vraag over de meerkosten qua openbare orde en veiligheid als gevolg van het extra jaar eredivisie voor FC Emmen.

LEF! dankt alsnog de Auditcommissie voor haar werk. Bij de Kadernota zal blijken in hoeverre met de deze avond afgegeven signalen de urgentie door college en raad in de raad wordt omgezet in daadkracht. Goed dat de wethouder financiën de commissie uitnodigt om met voorstellen te komen, maar LEF! wijst er wel op dat de oppositie bij de Begrotingsbehandeling hiervoor niet veel speelruimte kreeg. Dit noopt ook tot een meer ontvankelijke houding bij de coalitie. Immers, een succesvolle afronding van deze raadsperiode vergt naast politieke ook een morele verantwoordelijkheid.

ChristenUnie is blij dat het urgentiebesef zeer duidelijk aanwezig is bij het college. De raad moet daarvan doordrongen zijn door te acteren op het financieel zware weer, het college moet adequater vooruitdenken en anticiperen op de ontwikkelingen. De wethouder financiën vergelijkt het verlies-saldo met de stand bij Berap-I, maar feit is en blijft dat in november een greep van 7 miljoen in de algemene reserve is gedaan om de Begroting sluitend te krijgen en daar per saldo 21 miljoen bijgekomen: 38 miljoen lasten en 17 miljoen baten. Door de vele wijzigingsbesluiten is gedurende het jaar het overzicht op de tegenvallers weg. Bovendien is door de krappe tijd tussen Berap-II en de Jaarrekening nog weinig bij te sturen: ook dat is een aspect van het urgentiebesef bij college en de ambtelijke organisatie. Het B&W-betoog over de governance bij Wildlands wekt vertrouwen, maar gezien de urgentie blijft het goed dat B&W de raad regelmatig blijven bijpraten. Volgens de jaarstukken schort het bij het aanbestedingsbeleid ook aan de voorkant: dit betekent dat of de richtlijnen niet op orde zijn, of de organisatie die niet naleeft. Dat er voorkeuren zijn voor bepaalde partijen is begrijpelijk, maar een overheidsorgaan moet zich gewoon aan de wet houden. Dus moet het college de aanbesteding zo insteken dat de meest wenselijke partij overblijft. Zo niet, dan moeten B&W zorgen dat die partij zich keihard aan de regels houdt.

D66 denkt dat een goede samenwerking met leveranciers uiteindelijk tot besparingen leidt.

ChristenUnie wijst erop dat de aanbestedingsregels er ook zijn om willekeur en vriendjespolitiek te voorkomen.

D66 weet ook dat de gemeente zich eraan moet houden. Maar het vraagt ook iets van hoe je samenwerkt. Is het project Meer met Minder al afgelopen of loopt het nog? De fractie denkt dat het onderwerp 'nieuwe governance' goed te integreren is in de lopende Wildlands-informatiesessies. Naast urgentiebesef bij raad en college voelt de fractie de behoefte tot een motie met een oproep aan het Rijk om zijn uitkeringen niet af te laten hangen van het uitstellen van rijksinvesteringen. Ook D66 roept de coalitie op zich bij de Kadernota flexibeler op te stellen bij voorstellen uit de oppositie; in die zin verliet de derde 'begrotingsdag' eind maart voor D66 behoorlijk frustrerend.

VEVN twijfelt niet aan het urgentiebesef gezien de spreekwoordelijke doorbraak van een krakemikkige dijk uit de vorige periode en heeft er vertrouwen in dat het goedkomt. Hopelijk worden de inwoners van de gemeente daar niet de dupe van.

PvdA vraagt wat VEVEN met 'krakemikkige dijk' bedoelt en of men voorbeelden kan aandragen.

VEVN bedoelde daarmee het beleid dat onder andere de PvdA in deze gemeente al decennialang heeft gevoerd. De problemen in de gezondheidszorg en de gemeentefinanciën vloeien in het algemeen vooral voort uit de vorige bestuursperioden, niet uit deze periode.

PvdA constateert dat VEVN in plaats van met concrete voorbeelden te komen, allerlei zaken op één hoop gooit. De fractie kan niet zoveel met dit soort betogen.

ChristenUnie wijst op de grote effectiviteit van de 98-procentoperatie onder wethouder Evenhuis en meerdere bezuinigingsoperaties onder wethouders Kuper en Arends, die per saldo de gemeente (tientallen) miljoenen hebben bespaard en die 'de dijk' juist verstevigd hebben.

GroenLinks is overtuigd van het urgentiebesef bij het college. De financiële zorgen hebben naast intern deels ook hun oorsprong bij het Rijk. Bezuinigingen bij de gemeente Emmen kunnen ertoe leiden dat het Rijk nog gemakkelijker over verdere kortingen gaat denken. Sommige gemeenten lijken bewust op preventief toezicht te koersen om een statement te maken richting Den Haag. De fractie verwacht van het college dat het zich bij aanbestedingen aan de regels houdt. Immers, als inwoners zich niet aan de regels houden, is de gemeente zelf ook niet coulant.

50PLUS benadrukt in reactie op het CDA, het verschil tussen de financiële en programmatische kant van de jaarstukken zelf al te hebben gemaakt bij de beoordeling van de smileys. Op de oproep om het advies van de Auditcommissie om te buigen tot een opdracht aan het college, is door de andere partijen niet gereageerd.

Reactie college

Wethouder Otter zegt de door 50PLUS genoemde opdracht niet nodig te hebben om met het aanbestedingsbeleid bezig te gaan om opmerkingen van de accountant over boekjaar 2019 te voorkomen. Het voorbeeld wordt anders uitgelegd, uiteraard houden B&W zich zoveel mogelijk aan de wet – die overigens niet altijd duidelijk is. Waar mogelijk wordt ‘de menselijke maat’ gehanteerd.

ChristenUnie is dit volledig eens met de wethouder. In zijn brief bestrijdt het college niet de onrechtmatigheden, maar waar mogelijk moet het inderdaad wel de ruimte in de regels opzoeken.

Wethouder Otter vertelt dat in het kader van Meer met Minder 30 van de 40 teams zijn doorgevoerd, de resterende tien volgen nog voor de zomer. De eerste uitkomsten zijn al in het CMT beoordeeld, na de zomer vindt de invoering plaats met een goede balans tussen ‘minder’ en ‘meer’ bij de werkzaamheden en tegelijk oog voor natuurlijk verloop en baangaranties. De resultaten worden de komende jaren gefaseerd zichtbaar. B&W streven ernaar volgend jaar sneller met hun reactie op de Auditcommissie en de accountant te komen, maar o.a. door de verlate accountantsverklaring over Wildlands was dat nu niet mogelijk. Op 23 april is de raad het laatst bijgepraat over Wildlands; het college zal afstemmen met de Taskforce of bijpraten voor het zomerreces nuttig is. Dit college is, samen met andere bestuurders zowel regionaal als landelijk, heel proactief bezig om veranderingen te bewerkstelligen in de verdeelmodellen voor het Gemeentefonds. Tot slot: de bezuinigingsoperatie heeft inmiddels de fase bereikt dat het steeds moeilijker wordt besparingen te vinden. Er zijn forse tekorten, de gemeente geeft anderzijds ook 420 miljoen volledig gedekt uit. Dat leidt ook tot positieve resultaten; daarmee is het volgens B&W zeker geen verloren bestuursperiode.

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als B-stuk naar de raad gaat. De raad dient technische vragen over de jaarstukken 2018 voor 24 juni in te dienen bij de **ambtelijke organisatie**.

8. Bespreken A-stukken

8A. Zienswijze ontwerpbegroting EMCO-groep 2020

ChristenUnie noemt het positief dat EMCO erin slaagt ondanks het rijksbeleid de financiële resultaten beter te laten zijn dan verwacht.

CDA oppert – niet zozeer in relatie tot de EMCO, als wel tot de organisaties onder 8B tot en met 8E – een passage toe te voegen aan de begeleidende collegebrief die de AB’s oproept, verder na te denken over hun toekomst – net als Emmen en andere grote gemeenten in Drenthe die in zwaar weer verkeren. De fractie doelt dan niet op een specifieke taakstelling, maar het signaal dat in vervolg op de gemeenten ook deze organisaties de broekriem moeten aanhalen.

Wakker Emmen complimenteert de EMCO dat zij al jarenlang betere resultaten boekt dan begroot. De organisaties onder 8B tot en met 8E vragen steeds meer geld van de gemeenten, maar die zitten in zwaar weer. Wakker Emmen vraagt zich af in hoeverre die claim nog gerechtvaardigd is, zeker bij de door de VRD voorgenomen storting van 280.000 euro in de algemene reserve.

D66 kan zich in grote lijnen in de zienswijze van B&W vinden. Het is wel zuur dat door minder instroom ook de mogelijkheden om meer inkomsten te genereren, afnemen. De krappe financiële situatie bij de gemeenten noopt ook wat D66 betreft tot maatregelen als bijv. een taakstelling, zeker bij de VRD. Daarnaast vraagt de fractie zich af in hoeverre het nodig is allerlei buffers aan te leggen als de organisaties onder 8B tot en met 8E bij tekorten toch al bij de gemeenten aankloppen.

VVD vindt de suggestie die het CDA doet over een oproep aan deze organisatie, een goede. Zo kunnen de gemeenten hen wijzen op urgentiebesef. Dat werkt beter dan een taakstelling. Immers, de gemeente klaagt daar zelf ook over bij het Rijk en de provincie.

Reactie college

Wethouder Otter wijst erop dat de oproep uit de commissie al verwerkt is in besluitpunt 3 – behoudens de EMCO, overigens – waarin per samenwerkingsverband, op initiatief van wethouder Otter, is gewezen op de VDG-discussie over kaders en richtlijnen omtrent het gewenste kwaliteits- en takenniveau. Dit om het automatisme van verhogingen van gemeentebijdragen te doorbreken. Wel zou, afgaand op de reacties van de commissie, punt 3 iets scherper kunnen. Dit werkt in VDG-verband beter dan taakstellingen, daar de financiële situatie per gemeente verschilt.

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat.

8B. Zienswijze ontwerpbegroting 2020, begrotingswijziging 2019 en jaarstukken 2018 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

ChristenUnie vindt dat het college in besluitpunt 3 de juiste toon zet. Het is de taak van vooral de grote gemeenten in de VDG om financieel en inhoudelijk de zaken op scherp te zetten naar de betrokken organisaties toe, om toekomstige beroepen op extra gemeentebijdragen zoveel mogelijk te voorkomen. Goed dat Emmen hierin proactief heeft gehandeld.

D66 is ook voor aanscherping van de formulering van besluitpunt 3. Het is goed daarbij ook de indexering uit de Kadernota hierbij te betrekken in relatie tot de noodzaak om buffers aan te houden en het automatische beroep op gemeenten bij tekorten.

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat.

8C. Begroting 2020 en jaarrekening 2018 Recreatieschap Drenthe

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat.

8D. Zienswijze begroting 2020 GGD Drenthe

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat.

8E. Zienswijze begroting RUD Drenthe 2020

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat.

8F. Zienswijze ontwerpbegroting Publiek Vervoer 2020

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat.

9. Onderwerpen ter bespreking: n.v.t.

10. Vaststellen verslag vorige vergadering

10A. Vaststellen notulen raadscommissie BM&E van 16 mei 2019

D66 verzoekt de voorzittersnaam 'Hoogeveen' steeds te wijzigen in 'Bos'.

PvdA ziet dat de afkorting van het initiatief Smart Energy Region Emmen-Haren verkeerd is gespeld en verzoekt het foutieve 'CERE' te wijzigen in 'SEREH'.

Voorzitter Bos stelt vast dat de notulen van 16 mei 2019 met deze wijzigingen worden goedgekeurd, onder dankzegging aan de notulist.

11. Ingekomen stukken vanuit het college/presidium

D66 wil graag stukken 11B en 11E agenderen voor de volgende commissie, de motivering volgt.

Voorzitter Bos wijst erop dat die motivering dan uiterlijk maandag 26 augustus om 12.00 uur bij de griffie binnen moet zijn.

12. Overige ingekomen stukken: n.v.t.

13. Sluiting

Voorzitter Bos sluit de vergadering om 22.26 uur onder dankzegging.